

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 aprilie 2014

mun.Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte - Elena Covalenco,

Judecătorii - Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun, Iurie Bejenaru,

cu participarea:

interpretului - Adriana Condrațaia,

a judecat în ședință publică recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, succesorul părții vătămate Gurgurov Elena și avocatul acesteia Dragomir Aliona împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 septembrie 2013, în cauza penală privind-o pe

Aftenii Ana Andrei, născută la 16 octombrie 1956, originară din s.Măgdăcești, r-nul Criuleni, domiciliată în mun.Chișinău, bd.Dacia 11/3, ap.37.

Termenul examinării cauzei:

1. 05.03.2012 - 24.05.2013 - prima instanță,
2. 04.06.2013 - 16.09.2013 - instanța de apel,
3. 23.12.2013 - 15.04.2014 - instanța de recurs.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-au prezentat:

Procurorul D.Graur, succesorul părții vătămate E.Gurgurov și avocatul acesteia A.Dragomir, care au susținut recursurile, solicitând admiterea acestora în sensurile declarate.

Avocatul S.Gordilă și inculpata A.Aftenii, care s-au pronunțat pentru respingerea recursurilor ca neîntemeiate.

Colegiul penal lărgit asupra recursurilor,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 24 mai 2013, Aftenii Ana a fost condamnată în baza art.264 alin.(3) lit.b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

În temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoarea pe un termen de probă de 2 ani.

Acțiunea civilă a fost admisă parțial, dispunându-se încasarea de la Aftenii Ana în beneficiul succesorului părții vătămate Gurgurov Elena a prejudiciului moral în sumă de 5000 lei.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că Aftenii Ana, la 20 noiembrie 2011, aproximativ la ora 18.20, conducând automobilul de model „Land Rover”, cu n/î C LV

401, și deplasându-se pe str.Calea Orheiului, mun.Chișinău în apropierea nemijlocită de intrarea în com.Stăuceni, încălcând cerințele pct.45 subpct.(1) lit.a), b), c), d); alin.(2) din Regulamentul Circulației Rutiere, unde este prevăzut că conducătorul mijlocului de transport în conformitate cu limita de viteză stabilite, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția de dexteritate în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, de starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, de condițiile și situația rutieră, iar în cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau să oprească pentru a nu pune în pericol siguranța traficului, și ca urmare a comis tamponarea pietonului Gurgurov Alexandru, care traversa carosabilul de la stînga la dreapta conform direcției de deplasare a unității de transport.

În rezultatul accidentului rutier, pietonului A.Gurgurov, conform raportului de expertiză medico-legală nr.123/2226 din 18.01.2012, iau fost cauzate vătămări corporale grave periculoase pentru viață, în rezultatul cărora ultimul a decedat.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către procuror și avocatul A.Zmeu în numele inculpatei A.Aftenii, care au solicitat:

- procurorul, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care A.Aftenii să fie condamnată în baza art.264 alin.(3) lit.b) Cod penal la 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani și admiterea acțiunii civile în partea încasării prejudiciului material, invocînd blîndețea pedepsei, deoarece instanța nu a dat apreciere juridică tuturor probelor și circumstanțelor cauzei, încălcînd criteriile generale de individualizare a pedepsei, incorect aplicînd în privința inculpatei prevederile art.90 Cod penal, nu a ținut seama de gradul prejudiciabil al faptei săvîrșite și de faptul că inculpata nu și-a recunoscut vina;

- avocatul în numele inculpatei, casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei hotărîri de achitare, invocînd ilegalitatea și netemeinicia sentinței sub aspectul aprecierii greșite a probelor prezentate de acuzare, care nu confirmă vinovăția lui A.Aftenii în cele incriminate, iar instanța s-a manifestat în favoarea acuzării; instanța neîntemeiat a constatat că de către inculpată au fost încălcate prevederile pct.45 din Regulamentul Circulației Rutiere, deoarece aceste prevederi întocmai au fost respectate de ultima, fapt confirmat și prin declarațiile martorilor A.Vărzari, A.David; instanța nu a apreciat faptul că accidentul rutier putea fi produs din cauza părții vătămate, care intenționat s-a aruncat sub automobil, deoarece, reieșind din declarațiile martorului A.Procopenco și răspunsului din CPS Rîșcani, partea vătămată era boschetar, făcea abuz de băuturi spirtoase și avea dereglări psihice, iar în momentul tamponării era în stare de ebrietate, astfel că în acțiunile inculpatei lipsește componenta infracțiunii, nefiind stabilit raportul causal între acțiunea prejudiciabilă și consecință.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 septembrie 2013, a fost respins, ca nefondat, apelul procurorului, și admis apelul declarat de avocatul A.Zmeu în numele inculpatei, casată parțial sentința în partea stabilirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Aftenii Ana recunoscută vinovată în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit.b) Cod penal, cu aplicarea art.79 Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsa de 4 ani închisoare, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

În temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoarea pe un termen de probă de 1 an. În rest sentința a fost menținută.

4.1. Instanța de apel a constatat că prima instanță, în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatei A.Aftenii în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(3) lit.b) Cod penal, care se confirmă prin probele acumulate pe dosar și cercetate în ședințele de judecată, și anume declarațiile însuși ale inculpatei, care nu și-a recunoscut vina, dar din care rezultă că dînsa se face vinovată de comiterea accidentului rutier, ale succesorului părții vătămate E.Gurgurov și martorilor A.David, V.Procopenco, A.Procopenco, A.Varzari, cît și actele cauzei - procesele-verbale de cercetare a locului comiterii accidentului rutier din 20.11.2011 și schema acestuia; procesul-verbal de examinare medicală nr.4300 din 20.11.2011, raportul de expertiză medico-legală nr.123/2226 din 18.01.2012, prin care s-a constatat survenirea morții lui A.Gurgurov în rezultatul traumelor și fracturilor cauzate, care sînt în legătură cauzală directă cu survenirea morții, apărute în urma tamponării.

La fel, instanța a considerat neîntemeiat argumentul apărătorului, precum că accidentul rutier a avut loc din cauza părții vătămate care era în stare de ebrietate și a avut intenția de a se sinucide, deoarece cu toate că victima a traversat strada neregulamentară din partea stîngă relativ direcției deplasării automobilului, ajungînd la mijlocul drumului, la linia neîntreruptă, intenționînd să treacă și drumul pe partea în sensul căreia se deplasa automobilul inculpatei, pe banda întîia cu trecere parțială pe a doua de la marginea drumului, acesta, reieșind din documentele medicale și raportul de expertiză, nu se afla în stare de ebrietate, precum nu a fost demonstrată intenția acestuia de a se sinucide.

De asemenea, instanța, reieșind din starea sănătății victimei ca urmare a bolii psihice de care acesta suferea, a menționat că acesta putea să nu fie atent întotdeauna la drum, fapt confirmat și de către martorii apărării V.Procopenco și A.Procopenco, dar faptul dat nu poate servi drept temei ca conducătorul de transport auto să nu fie atent la trafic și la obstacolele care apar, precum și la situația rutieră concretă.

Astfel, instanța a conchis că, în cazul dat, de către inculpată au fost încălcate cerințele prevăzute de pct.45 subct.(1) și (2) din Regulamentul Circulației Rutiere, deoarece dînsa putea și trebuia să vadă obstacolul apărut, fiindcă victima traversa strada de pe sensul opus, care are o lățime mai mult de 10 metri, parcurgînd și o parte din porțiunea drumului din sensul în care se deplasa inculpata, iar lumina farurilor la faza scurtă este destul de suficientă, și chiar dacă prin manevra dată victima încălca regulile de circulație, inculpata urma să fie atentă la trafic, să țină cont de situația rutieră, să dea dovadă de dexteritate în conducere, iar în cazul apariției unor obstacole, să reducă viteza sau chiar să oprească, ceea ce de către aceasta din urmă nu a fost efectuat. Așa că, inculpata avea posibilitatea prin virare sau oprire să evite impactul.

Totodată, instanța a conchis că la stabilirea categoriei și termenului pedepsei acesteia, prima instanță nu a ținut seama în deplină măsură de criteriile generale de individualizare a pedepsei, și anume de dispozițiile art.61 și 75 Cod penal.

Astfel, instanța de apel, reținând prevederile art.6, 7, 61, 75, 76, 79 Cod penal, și reieșind din faptul că infracțiunea comisă de inculpată face parte din categoria celor grave, de lipsa circumstanțelor agravante și prezența celor atenuante, comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni din imprudență, de către o femeie, care a trecut vârsta de 50 de ani, caracteristica pozitivă, precum și de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a inculpatei la descoperirea infracțiunii, și că partea vătămată s-a făcut și el vinovat de accidentul rutier în cauză, deoarece a traversat strada într-un loc unde nu este autorizată traversarea pietonală, a conchis că corectarea și reeducarea inculpatei este posibilă cu stabilirea unei pedepse cu aplicarea art.90, 79 Cod penal, fără aplicarea pedepsei complementare obligatorii.

În ce privește apelul declarat de procuror, instanța de apel a considerat că motivele invocate în apel sînt neîntemeiate și acesta urmează a fi respins, ca nefondat. Totodată, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a admis acțiunea civilă doar în partea încasării prejudiciului moral în mărime de 5000 lei, considerînd că cel solicitat de 100000 lei este exagerat, și just a respins-o în partea încasării prejudiciului material, deoarece E.Gurgurov nu a suportat careva cheltuieli materiale pentru tratamentul sau înmormîntarea victimei.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare procurorul, succesorul părții vătămate E.Gurgurov și avocatul A.Dragomir în numele acesteia, care au solicitat:

- procurorul care, invocînd temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei, pe motiv că instanța de apel aplicînd în privința inculpatei prevederile art.79 Cod penal, și excluzînd pedeapsa complementară, nu a indicat acele circumstanțele excepționale legate de persoana inculpatei, care ar oferi dreptul de a exclude pedeapsa complementară - privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport și, respingînd apelul procurorului, nu s-a pronunțat asupra nici unui motiv invocat în apel, doar s-a mărginit la individualizarea pedepsei, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului apelului;

- succesorul părții vătămate și avocatul în numele acesteia care, invocînd temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6), 10) Cod de procedură penală, casarea parțială a deciziei instanței de apel, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să se dispună încasarea de la inculpată în beneficiul lui E.Gurgurov a prejudiciului moral în mărime de 100000 lei, deoarece la înreținerea și educația acesteia au rămas trei copii, dintre care doi sînt minori.

6. Judecînd recursurile în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră că recursul declarat de succesorul părții vătămate și avocatul A.Dragomir în numele acesteia urmează a fi respins ca inadmisibil, iar al procurorului urmează a fi admis din următoarele considerente.

Cu referire la recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate Gurgurov Elena și avocatul A.Dragomir în numele acesteia.

Conform prevederilor art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs împotriva hotărîrilor instanței de apel este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Lecturînd materialele cauzei se observă că, potrivit proceselor-verbale ale ședinței instanței de apel din 16.09.2013, succesorul părții vătămate, E.Gurgurov, a participat la cercetarea judecătorească, fiind pronunțat dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău în prezența participanților la proces, inclusiv și acesteia. La fel, din procesul-verbal și recipisa semnată de către aceasta din urmă, rezultă că dînsa a fost înștiințată despre data pronunțării deciziei motivate - 16.10.2013 (f.d.184,190-191).

Ulterior, la 16.10.2013, potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel, succesorul părții vătămate nu s-a prezentat la pronunțarea deciziei motivate (f.d.191). Totodată, din materialele cauzei rezultă că acesteia i-a fost expediată copia deciziei motivate la 22.10.2013, fiind respectate prevederile art.338 alin.(4) Cod de procedură penală (f.d.208).

Raportînd prevederile art.422 și art.231 alin.(2)-(3) Cod de procedură penală la situația dată, rezultă că termenul de declarare a recursului (de 30 de zile) împotriva deciziei instanței de apel expira la 17 noiembrie 2013.

Astfel, succesorul părții vătămate a fost în drept de a contesta decizia instanței de apel, însă nu a atacat-o în termenul prevăzut de 30 de zile de la data cînd a fost pronunțată decizia motivată, cunoscînd despre acest fapt.

Conform materialelor dosarului, succesorului părții vătămate și avocatul A.Dragomir, au declarat recurs asupra deciziei instanței de apel, care a fost înregistrat în secția grefă a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție la 20 februarie 2014, deci după expirarea termenului legal de 30 zile, prevăzut de art.422 Cod de procedură penală.

Potrivit dispozițiilor art.230 Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În acest context, instanța de recurs atestă că termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege, iar depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului, el urmează a fi respins ca depus peste termen.

Respingerea recursului declarat ca inadmisibil rezultă și din prevederile art.420 alin.(4) Cod de procedură penală, care stipulează că nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele indicate în art.401 nu au folosit calea apelului.

Colegiul penal atestă că, succesorul părții vătămate E.Gurgurov, ca persoană prevăzută la art.401 Cod de procedură penală, era în drept să atace sentința cu apel, drept care E.Gurgurov, reieșind din materialele dosarului, nu l-a realizat, neatacînd sentința în partea admiterii parțiale a acțiunii civile, ceea ce prezumă că după adoptarea acesteia, a fost de acord cu toate concluziile instanței de judecată în acest sens.

Prin urmare, nefolosirea de către E.Gurgurov a căii ordinare de atac – apelul, o lipsește de dreptul de a ataca hotărîrea judecătorească cu recurs.

Pentru aceste motive, Colegiul penal conchide că recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate și avocatul A.Dragomir în numele acesteia, urmează a fi

respins, pe motiv că a fost declarat peste termen și nu a fost utilizată calea ordinară de atac - apelul.

Cu referire la recursul ordinar declarat de procuror.

Conform art.414 alin.(1) Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel, sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond și este în drept de a da o nouă apreciere probelor din dosar. Însă, în tot cazul instanța de apel trebuie în mod obligatoriu să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, prin argumentarea și cu trimitere la probe, la documente, concluzia de respingere ori admitere a căruiva din motivele invocate.

Colegiul conchide că în cauza dată instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, din sensul cărora rezultă că nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel.

Astfel, procurorul în recurs, fiind de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de judecată, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor lui A.Aftenii, a criticat hotărîrea atacată în latura pedepsei stabilite acesteia cu aplicarea prevederilor art.79 Cod penal, deoarece instanța de apel, admițînd apelul avocatului în numele inculpatei, și casînd parțial sentința primei instanțe în latura stabilirii pedepsei, prin care a exclus pedeapsa complementară în privința lui A.Aftenii –privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport, nu a indicat, care circumstanțe excepționale ale cauzei au servit drept temei pentru aplicarea prevederilor art.79 Cod penal.

Potrivit legislației în vigoare, la stabilirea pedepsei, cu aplicarea art.79 Cod penal, se admite numai luînd în considerație personalitatea vinovatului în cazul existenței circumstanțelor excepționale legate de scopul, motivele, rolul vinovatului și comportamentul acestuia pînă la săvîrșirea infracțiunii, în timpul și după săvîrșirea infracțiunii. În acest caz instanța de judecată este obligată să indice în sentință care anume circumstanțe ale cauzei sînt considerate excepționale și în corelație cu care date despre persoana vinovatului ele servesc drept temei pentru aplicarea art.79 Cod penal.

Lecturînd textul deciziei instanței de apel, se observă că instanța, cu trimitere la art.79 Cod penal, a exclus pedeapsa complementară aplicată inculpatei de prima instanță, însă nu a stabilit și nu a indicat în partea descriptivă a deciziei care sînt acele circumstanțe excepționale, ce au oferit dreptul instanței de a nu-i aplica pedeapsa complementară, deoarece cele la care a făcut trimitere instanța sînt unele atenuante și nici de cum excepționale.

Astfel, instanța a comis o eroare de drept referitor la stabilirea pedepsei, o încălcare a art.394 alin.(2) pct.2) Cod de procedură penală, privind obligația instanței de a evidenția prezența în cauză a circumstanțelor excepționale, care sînt acestea și permit neaplicarea pedepsei complementare.

Potrivit art.427 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond atunci cînd sau aplicat pedepse în alte limite decît cele prevăzute de lege. Eroarea comisă la aplicarea prevederilor art.79 Cod penal – excluderea pedepsei complementare, fără specificarea circumstanțelor excepționale se încadrează în temeiul menționat, astfel este o eroare de drept ce afectează soluția instanței de apel care

urmează a fi casată cu dispunerea rejudecării cauzei în ordine de apel unde instanța, rejudecând cauza în latura pedepsei, va ține seama de motivele invocate și în dependență de datele stabilite a pronunța o hotărâre care să fie legală și întemeiată.

7. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct.1), 2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibil, recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate Gurgurov Elena și avocatul Dragomir Aliona în numele acesteia, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 septembrie 2013.

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Bolduratu Vasile, casează în latura penală decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 septembrie 2013, în cauza penală în privința lui Aftenii Ana, și dispune rejudecarea cauzei în partea dată de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia motivată semnată la 08 mai 2014, pronunțată în ședință publică la 13 mai 2014.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Iurie Bejenaru